

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра гігієни та екології

Навчальний рік 2024-2025

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

«БЕЗПЕКА І ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ»

Нормативний освітній компонент

Форма здобуття освіти: очна/дистанційна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 224 «Технології медичної діагностики та лікування»,

Спеціалізація 224.02 «Протезування-ортезування»

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма)

«Протезування-ортезування»

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс перший

Силабус освітнього компонента
розглянуто на засіданні кафедри
гігієни та екології

Протокол від

“27” серпня 2024 року № 2

Зміни

Протокол від

“09” січня 2025 року № 10

Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем
громадського здоров'я та гігієни

Протокол від

“28” серпня 2024 року № 1

Зміни

Протокол від

“14” січня 2025 року № 4

Голова

В.о. Завідувача кафедри

(підпис) PhD. О.Л. Літовченко
(ініціали, прізвище)

проф. Чумаченко Т.О.
(підпис) (ініціали, прізвище)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Завгородній І.В., доктор медичних наук, професор
2. Літовченко О.Л., доктор філософії (Ph.D), доцент

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

П. І. Б. викладача	Посада, вчене звання, вчене звання, науковий ступінь	Професійні інтереси	Посилання на про файл викладача
Литвиненко Микола Ігорович	доцент кафедри гігієни та екології, к.м.н., доцент	Гігієна та екологія, безпека та охорона праці у протезистів- ортезистів	Моб. тел.: +38 (096) 215 11 48 e-mail: mi.lytvynenko@kntmu.edu.ua

Контактний тел.: +38(057) 707-73-81,

kaf.nniih.hihieny@kntmu.edu.ua

Інформація про консультації

Очні консультації: розклад та місце проведення згідно з розкладом навчального відділу.

Он-лайн консультації: розклад та місце проведення за попередньою домовленістю з викладачем.

Локація: Кафедра гігієни. Клінічна база практичних занять: Філія «Університетська лікарня» ХНМУ

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Безпека і охорона праці в галузі» складено відповідно до Освітньо-професійної програми «Протезування-ортезування» другого (магістерського) рівня за спеціальністю 224 «Технології медичної діагностики та лікування», спеціалізація 224.02 «Протезування-ортезування», галузі знань 22 «Охорона здоров'я» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт): другий (магістерський) рівень, галузь знань 22 Охорона здоров'я, спеціальність 224 Технології медичної діагностики та лікування, спеціалізації 224.02 Протезування-ортезування (далі – 224.02), затвердженого і введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2024 р. № 1545.

Опис освітнього компонента (анотація). Сучасний світ швидко змінюється, і разом з ним змінюються вимоги до професіоналів у різних сферах. Програма вивчення освітнього компонента «Безпека і охорона праці в галузі» (БіОПГ) призначена для вищих медичних закладів освіти України. Спеціальність 224 «Технології медичної діагностики та лікування», зокрема спеціалізація 224.02 «Протезування-ортезування», є однією з тих, де знання і навички у галузі безпеки та охорони праці мають велике значення.

Професія протезиста-ортезиста є спеціалізованою ланкою у сфері охорони здоров'я, яка поєднує в собі унікальну комбінацію клінічних і технічних навичок з метою реабілітації пацієнтів з нервово-м'язовими та опорно-руховими захворюваннями або пацієнтів з частковою або повною відсутністю кінцівок. Водночас вони взаємодіють з іншими медичними працівниками. Тому дані спеціалісти у своїй повсякденній діяльності мають свої специфічні умови праці, які можуть стати причиною травматизації, захворюваності, у тому числі й професійної, сприятимуть виникненню втоми та перевтоми, втрати або зниженню працездатності. БіОПГ є невід'ємною частиною навчання магістрів за спеціальністю «Ортезист протезист». Знання з БіОПГ забезпечують створення безпечних умов праці для самих фахівців, які працюють з небезпечними матеріалами та обладнанням, мінімізуючи ризики травм та професійних захворювань. Правильне застосування принципів БіОПГ також гарантує безпеку пацієнтів. БіОПГ надає здобувачам важливі знання, які є необхідними для їхньої майбутньої професійної діяльності, зокрема: законодавчі аспекти з охорони праці, дослідження і оцінка умов праці, особливості роботи зі шкідливими або небезпечними чинниками виробничого середовища різного походження, їх вплив на стан організму працюючої людини та їх гігієнічне нормування.

Дотримання принципів БіОПГ формує відповідальне ставлення до професійних обов'язків, що підвищує рівень професійної етики. Вивчення цієї освітнього компонента розширює кругозір здобувачів, готуючи їх до надзвичайних ситуацій. У випадку аварій, обізнаність у БіОПГ дозволяє швидко реагувати та мінімізувати ризики, роблячи фахівців більш підготовленими до непередбачених обставин, що сприяє високій якості медичних послуг.

Таким чином, освітній компонент «Безпека і охорона праці в галузі» є важливою для підготовки майбутніх ортезистів-протезистів. Вона забезпечує

безпеку фахівців і пацієнтів, сприяє високій якості роботи та формуванню відповідальності.

Предметом вивчення освітнього компонента є форми і методи ефективного управління безпечною професійною діяльністю у виробничих умовах, згідно з чинними законодавчими й іншими нормативно-правовими актами.

Міждисциплінарні зв'язки. Освітній компонент «Безпека і охорона праці в галузі» має зв'язки з такими дисциплінами, як: «Фізіологія. Патологічна фізіологія», «Технології виробництва», «Анатомія». Навчальний освітній компонент належить до обов'язкових.

Пререквізити. Вивчення освітнього компонента передбачає попереднє засвоєння кредитів з Основи біомеханіки, Види основних конструкційних і сировинних матеріалів та Цифровізація системи ортезування та протезування.

Постреквізити. Основні положення освітнього компонента мають застосовуватися при вивченні фахових дисциплін, ознайомчої та клінічних практик.

Посилання на сторінку освітнього компонента в MOODLE <https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=6708>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА:

1.1. Мета викладання освітнього компонента «Безпека і охорона праці в галузі» є формування у здобувачів знань, умінь та навичок, необхідних для забезпечення безпечних і здорових умов праці в їхній професійній діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Безпека і охорона праці в галузі» є ознайомлення із законодавчими аспектами охорони праці та нормативними актами. Дослідження умов праці для виявлення небезпек і ризиків. Засвоєння методів захисту від шкідливих та небезпечних чинників виробничого середовища. Набуття знань про закономірності виникнення небезпек та їх вплив на здоров'я людини. Розвиток вмінь контролю небезпечних ситуацій і оцінки ефективності заходів з охорони праці. Підвищення професійної етики та відповідальності щодо дотримання правил безпеки. Набуття знань для ефективного вирішення завдань професійної діяльності з урахуванням вимог охорони праці, що гарантує збереження життя та здоров'я працівників. Підготовка до взаємодії з іншими медичними працівниками у питаннях безпеки.

1.3. Компетентності та результати навчання. Згідно з вимогами стандарту освітній компонент забезпечує набуття здобувачами компетентностей: Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей»:

1.3.1. Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми під час професійної діяльності в сфері протезування-ортезування або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, з метою надання комплексних послуг з протезування-ортезування, які сприяють покращенню якості життя пацієнта

Загальні компетентності:

ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної

діяльності).

ЗК08. Здатність здійснювати безпечну діяльність.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК06. Здатність ініціювати методологічні технічні вдосконалення процесів роботи ортопедичної майстерні, підвищення ефективності роботи обладнання та застосування специфічних інструментів та засобів.

СК07. Здатність керувати практикою та контролювати безпеку фахівців ортопедичної майстерні під час роботи.

СК11. Здатність визначати власну потребу в додаткових знаннях та безперервно розвивати власні навички.

СК14. Здатність розробляти плани і проекти для забезпечення досягнення поставленої певної мети з урахуванням всіх аспектів вирішуваної проблеми, включно із виробництвом, експлуатацією, технічним обслуговуванням та утилізацією.

1.3.2. Вивчення освітнього компонента забезпечує набуття здобувачами освіти наступних програмних результатів навчання:

ПРН 12. Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності та формувати почуття відповідальності за виконувану роботу.

ПРН 15. Дотримуватися правил безпеки, нормативних вимог та процедур, при підборі та застосуванні необхідного обладнання і інструментів у процесі виготовлення протезів та ортезів.

1.3.3. Вивчення освітнього компонента «Безпека і охорона праці в галузі» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних соціальних навичок (Soft skills):

- комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, мозковий штурм, метод самопрезентації),
- робота в команді (реалізується через: метод проектів, ажурна плитка),
- конфлікт-менеджмент (реалізується через: метод драматизації, ігрові методи),
- тайм-менеджмент (реалізується через: метод проектів, робота в групах, тренінги),
- лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації),
- спортивний розвиток та ефективний відпочинок (реалізується через: різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя),
- емпатію (реалізується через: поважне ставлення до думки та етичних міркувань, вигляду та поведінки інших людей),
- стресостійкість (реалізується через: роботу у групі з представниками інших професійних груп різного рівня та віку в непередбачених обставинах та ситуаціях).

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компонента
		очна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 Охорона здоров'я (шифр і назва)	Нормативна
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 224«Технології медичної діагностики та лікування» (шифр і назва) Спеціалізація: 224.02 "Протезування-ортезування"	Рік підготовки:
		1-й
		Семестр
		2-й
Годин для заочної форми навчання: аудиторних – 40, самостійної роботи студента – 50	Освітній ступінь: другого (магістерського) рівня ОПП «Протезування-ортезування»	10 год.
		Практичні, семінарські
		30 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		50 год.
		Індивідуальні завдання:
		-
		Вид контролю: диф.залік

2. 1. Опис освітнього компонента

2.1.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	2	Вступна, інформаційна
2.	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці у протезуванні – ортезуванні	2	інформаційна
3.	Шкідливі і небезпечні чинники, які впливають на працездатність і здоров'я у протезистів та ортезистів	2	проблемно - постановочна
4.	Нещасні випадки, виробничі травми і професійні захворювання медичних працівників. Порядок їх розслідування та обліку	2	проблемно - постановочна
5.	Виробнича та пожежна безпека. Загальні вимоги до виробничого обладнання та технологічних процесів	2	інформаційна
	Всього:	10	

2.2.2 Семінарські заняття. Не передбачено навчальним планом.

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Правові та організаційні основи охорони праці	2	Розповідь-пояснення, дискусія, моделювання процесів і ситуацій	Усне опитування, тестовий контроль, доповідь, виступ на задану тему, реферати.
2.	Менеджмент охорони праці в медичних установах	2		
3.	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці у протезуванні – ортезуванні	2		
4.	Шкідливі і небезпечні чинники, які впливають на працездатність і здоров'я працівників протезистів та ортезистів	2		
5.	Основи промислової токсикології. Професійні отруєння деякими отрутами та їх профілактика на виробництві протезів та ортезів	2		
6.	Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища, їх вплив на стан здоров'я працівників	2		
7.	Психофізіологічні небезпечні та шкідливі виробничі чинники, їх вплив на стан здоров'я працівників протезно-ортезного сектору	2		
8.	Психологія та безпека	2		
9.	Загальні вимоги безпеки до виробничого обладнання та технологічних процесів у сфері протезування-ортезування	2		
10.	Пожежна безпека в медичних закладах. загальні вимоги	2		
11.	Основи виробничої безпеки працівників: електробезпека	2		
12.	Нещасні випадки, виробничі травми і професійні захворювання. Порядок їх розслідування та обліку	2		
13.	Невідкладна медична допомога при нещасних випадках та травматизмі на робочому місці	2		
14.	Оцінка умов праці за показниками шкідливості і небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу. Гігієнічна характеристика умов праці ортезистів - протезистів	2		
15.	Диференційований залік	2		
	Всього:	30		

2.2.4. Лабораторні заняття. Не передбачено навчальним планом.

2.2.5. Самостійна роботи. Завдання для самостійної роботи передбачають підготовку до практичних занять, опрацювання матеріалу за опорним конспектом, роботу з допоміжною літературою, пошукову та аналітичну роботу.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Охорона праці як безпека і гігієна праці: мета, об'єкт, предмет, завдання, методологія, зв'язок з іншими дисциплінами, історія розвитку	4	Вивчення матеріалу підручників, нормативно-правових актів чинного санітарного законодавства, вирішення ситуаційних завдань	усне опитування; тестовий контроль; реферати
2	Правові та організаційні основи охорони праці	2		
3	Менеджмент охорони праці в медичних установах	2		
4	Небезпеки зовнішнього та внутрішнього середовища організації (підприємства, установи ортезування-протезування).	4		
5	Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці у протезуванні – ортезуванні	2		
6	Ергономіка праці	4		
7	Шкідливі і небезпечні чинники, які впливають на працездатність і здоров'я працівників у протезистів – ортезистів	2		
8	Підвищення безпеки праці з урахуванням «людського фактора»	4		
9	Основи промислової токсикології. Професійні отруєння деякими отрутами та їх профілактика на виробництві протезів та ортезів	2		
10	Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища, їх вплив на стан здоров'я працівників протезистів–ортезистів	2		
11	Психофізіологічні небезпечні та шкідливі виробничі чинники, їх вплив на стан здоров'я працівників протезистів–ортезистів	2		
12	Психологія та безпека	2		

13	Загальні вимоги безпеки до виробничого обладнання та технологічних процесів у протезуванні	2		
14	Пожежна безпека. Загальні вимоги	2		
15	Основи виробничої безпеки працівників: електробезпека	2		
16	Нещасні випадки, виробничі травми і професійні захворювання. Порядок їх розслідування та обліку	2		
17	Невідкладна медична допомога при нещасних випадках	2		
18	Оцінка умов праці за показниками шкідливості і небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу	2		
19	Гігієнічна характеристика умов праці ортезиста-протезиста	2		
20	Безпека праці під час надзвичайних ситуацій та воєнного часу	4		
	Всього:	50		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/doc_block_type/instrukcziyi-navchalnogo-proczesu/).

Відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять

(https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/pol_por-vidprac-zaniat.pdf).

Знання здобувачів оцінюються з усіх видів навчальних занять за такими критеріями:

1) **«ВІДМІННО»** – відповідає високому (творчому) рівню компетентності:

- здобувач виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили;

2) **«ДОБРЕ»** – отримує здобувач за двома рівнями оцінювання залежно від набраної кількості балів та відповідає достатньому (конструктивно-варіативному) рівню компетентності:

- здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна;

- здобувач вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці;

контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок;

3) «**задовільно**» – отримує Студент за двома рівнями оцінювання залежно від набраної кількості балів та відповідає середньому (репродуктивному) рівню компетентності:

- здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих;

- здобувач володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні

4) «**незадовільно**» – відповідає низькому (рецептивно-продуктивному) рівню компетентності:

- здобувач не опанував навчальний матеріал освітнього компонента, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення освітнього компонента за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 200 балів, мінімальна – 120 балів.

Поточна навчальна діяльність студентів (далі – ПНД) контролюється викладачем академічної групи, після засвоєння здобувачами кожної теми та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (національної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Для освітніх компонентів, вивчення яких закінчується у поточному семестрі, а формою контролю є «**диференційований залік**» (ДЗ) передбачається що, допуск до ДЗ розраховується у балах загальної навчальної діяльності (ЗНД) від 70 до 120 балів. Безпосередньо ДЗ оцінюється від 50 до 80 балів. Оцінка з освітнього компонента є сума балів за ЗНД та ДЗ і складає від 120 до 200 балів. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу у ХНМУ» (таблиця 1, 2).

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми освітнього компонента здобувачу освіти виставляється оцінка за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Підсумковий бал за поточну навчальну діяльність (ПНД) визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 1.

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для дисциплін, які завершуються ДЗ або іспитом)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Оцінювання диференційованого заліку: оцінювання практичних навичок проводиться за критеріями «виконав», «не виконав», оцінювання теоретичних знань проводиться згідно таблиці 2.

Таблиця 2

Оцінювання теоретичних знань, якщо практичні навички оцінюються за критеріями «виконав», «не виконав»

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Усна відповідь за білетами, які включають теоретичну частину дисципліни	За кожну відповідь здобувач освіти одержує від 10 до 16 балів, що відповідає: «5» - 16 балів; «4» - 13 балів; «3» - 10 балів.
1	16	13	10		
2	16	13	10		
3	16	13	10		
4	16	13	10		
5	16	13	10		
	80	65	50		

Здобувачам освіти, які були не допущені до складання «диференційованого

заліку» або «іспиту», у зв'язку з недостатньою кількістю балів за ЗНД кафедра виставляє у відомість відмітку «не допущено» (оцінка **F**).

Здобувачу освіти, який допущений до складання диференційованого заліку або іспиту, але не з'явився на його складання, кафедра виставляє у відомість відмітку «не з'явився» (оцінка **Fx**). Декан розглядає причину пропуску диференційованого заліку або іспиту: «поважна» або «неповажна». У разі якщо неявка була «неповажною» декан виставляє відмітку «незадовільно».

Система оцінювання та вимоги.

При вивченні освітнього застосовується поточний та підсумковий семестровий контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу освітнього компонента, віднесеного на самостійну роботу.

Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на практичних заняттях.

Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (*за вибором*): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел, доповнення лекцій).

Підсумковий семестровий контроль з освітнього компонента є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній. Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою освітнього компонента. Формою підсумкового контролю успішності навчання є диференційований залік.

3.2-3.3 Контрольні питання, питання до диференційованого заліку:

1. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці: охорона праці, умови праці, шкідливий виробничий фактор, небезпечний виробничий фактор, безпечні умови праці, робоче місце, техніка безпеки тощо.
2. Суб'єкти і об'єкти охорони праці.
3. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.
4. Загальні питання охорони праці в медицині.
5. Правові основи охорони праці (Конституція України, Кодекс законів про працю, Закон України «Про охорону праці» тощо).
6. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.
7. Національні стандарти України з охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.
8. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.
9. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення

законодавства про охорону праці.

10. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.

11. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності».

12. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».

13. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007.

14. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.

15. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об'єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров'я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз.

16. Охорона праці як невід'ємна складова соціальної відповідальності.

17. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці в Україні. Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

18. Державна служба України з питань праці, її структура та функції.

19. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю та формування культури безпеки.

20. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці. Закон України «Про колективні договори та угоди» та його зміст. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України «Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою». Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов'язків. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Прийняття на роботу за контрактом.

21. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства щодо охорони праці.

22. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі. Наказ МОЗ №268 від 30.09.94 «Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я».

23. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в медичних установах. Служба охорони праці лікувально-профілактичного закладу (ЗОЗ), її структура, чисельність, основні завдання і функції. Права і обов'язки працівників служби охорони праці.

24. Особливості організації та регулювання охорони праці в умовах війни.

25. Комісія з питань охорони праці в медичних установах, основні завдання та права. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи.

26. Планування заходів з охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій, управління якістю і культура безпеки. Облік і аналіз показників охорони праці.
27. Принципи організації, види навчання та перевірка знань з питань охорони праці. Інструктажі з питань охорони праці, їх види. Стимулювання охорони праці.
28. Соціально-економічний ефект охорони праці медичних працівників.
29. Наказ МОН України №1669 від 26.12.2017 р. «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти».
30. Гігієна та фізіологія праці – визначення, мета, задачі, методи досліджень.
31. Класифікація небезпечних і шкідливих виробничих чинників.
32. Основні фізіологічні ознаки фізичної та розумової праці. Фізіологічні зміни, що відбуваються в органах і системах організму людини при виконанні праці.
33. Працездатність людини, динаміка і причини її зміни протягом робочого дня.
34. Фізіологічна суть втоми, існуючі теорії і сучасне розуміння механізму її виникнення.
35. Шляхи попередження розвитку втоми. Методика розробки раціональних режимів праці та відпочинку.
36. Гігієнічна класифікація праці.
37. Психофізіологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
38. Фізичні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
39. Хімічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
40. Біологічні шкідливі та небезпечні чинники виробничого середовища та їх вплив на стан здоров'я медичних працівників.
41. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я ортезистів-протезистів.
42. Особливості професійної та виробничо-обумовленої захворюваності ортезистів-протезистів.
43. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов ортезистів-протезистів. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість та небезпечність праці.
44. Методика оцінки роботи медичних працівників за критеріями «Гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», затвердженої наказом МОЗ України 08.04.2014 № 248.
45. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.
46. Основний зміст Постанов Кабінету Міністрів України № 337 від 17.04.2019 р. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві»; № 270 від 22.03.01 р. «Про

затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру» та № 1662 від 8.11.2000 р. «Про затвердження Переліку професійних захворювань». Методика розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.

47. Методика розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру.

48. Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння, методика їх обліку і розслідування.

49. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань ортезистів-протезистів.

50. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності». Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.

51. Гігієнічні вимоги до проектування та забудови протезно-ортопедичних майстерень.

52. Вимоги безпеки під час експлуатації основного протезно-ортопедичного обладнання.

53. Техніка безпеки та охорона праці під час роботи з матеріалами для виготовлення протезно-ортопедичних виробів

54. Раціональна організація робочого місця та меблів. Основні шляхи запобігання виникнення втоми.

55. Заходи щодо зменшення несприятливої дії фізичних чинників на організм медичних працівників. Вимоги до мікроклімату.

56. Заходи щодо зниження несприятливої дії шуму, вібрації, ультразвуку.

57. Вимоги до виробничого освітлення робочих місць стоматологів.

58. Вимоги до ультрафіолетового випромінювання, електромагнітних полів радіочастот та лазерного випромінювання на робочих місцях стоматологів.

59. Вимоги до відеотерміналів і персональних ЕОМ.

60. Заходи щодо зменшення несприятливої дії хімічних чинників на організм працівників. Шляхи попередження забруднення повітря робочої зони шкідливими хімічними речовинами.

61. Гігієнічне виховання та санітарна освіта.

62. Вимоги до засобів індивідуального захисту і робочого одягу для спеціалістів з ортезування та протезування.

63. Вентиляція. Організація повітрообміну в приміщеннях протезно-ортопедичних майстерень.

64. Норми робочого часу для працівників реабілітаційної допомоги у сфері охорони здоров'я.

65. Охорона праці у вищих медичних навчальних закладах.

66. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

67. Охорона праці жінок, осіб старших вікових груп та інвалідів, основні нормативні документи, що регламентують ці питання.

68. Медичні огляди медичних працівників. Основні положення Наказу МОЗ

України №246 від 21.05.2007 року «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій».

69. Електробезпека. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом.

70. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи.

71. Основи пожежної безпеки. Державний пожежний нагляд.

72. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.

73. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.

74. Основні вимоги до електробезпеки в приміщеннях протезно-ортопедичних майстерень.

75. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення безпечної евакуації персоналу.

76. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах.

77. Особистісна тривожність і емоційна стійкість педагога вищої школи.

78. Стресостійкість: методики оцінювання.

79. Діагностика психічного стану особистості за невербальною поведінкою і зовнішнім виглядом (візуальна психодіагностика).

80. Поняття про саморегуляцію, її види. Психотехніки і прийоми саморегуляції.

81. Аутогенне тренування. Акмеологічний тренінг.

3.4.Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні): Індивідуальні завдання програмою не передбачені.

3.5. ПРАВИЛА ОСКАРЖЕННЯ ОЦІНКИ

Правила оскарження оцінки. Оцінка з компоненту може бути оскаржена на підставі вимог «Положення про організацію освітнього процесу у ХНМУ» № 370 від 27.08.2019 р. із доповненням згідно з наказом № 114 від 20.05.2020 р. Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ Порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Вимоги освітнього компонента. Щоб успішно пройти відповідний курс необхідно регулярно відвідувати лекції та практичні заняття строго в медичній формі; мати теоретичну підготовку до практичних занять згідно тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Відвідування занять та поведінка.

Здобувачі можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання – строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки. Не допускаються запізнення здобувачів на практичні заняття та присутність без медичної форми.

Заохочується участь здобувачів у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою.

Усі здобувачі ХНМУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у Харківському національному медичному університеті, розроблено з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями. Дане Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових актів України: Конституція України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Загальна рекомендація № 25 до параграфу 1 статті 4 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Зауваження загального порядку № 16 (2005) «Рівне для чоловіків та жінок право користування економічними, соціальними і культурними правами» (стаття 3 Міжнародного пакту економічних, соціальних і культурних прав; Комітет з економічних, соціальних та культурних прав ООН); Рекомендації щодо виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО); Харківський національний медичний університет забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності. Всі особи, відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени студентського самоврядування та етичного комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються студентам/-кам або співробітникам/-цям університету, розповсюджуються на всіх без винятку за умови належної кваліфікації. Антидискримінаційна політика та політика протидії сексуальним домаганням ХНМУ підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

Очікується, що здобувачі відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Поведінка в аудиторії:

Під час лекційного заняття здобувачам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити воду;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття
- заборонено:
- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- чинити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);

- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Використання електронних гаджетів. Застосовувати електронні гаджети для гри, листування у соціальних мережах (за виключенням перерви), гучних розмов тощо. Не допускаються користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами.

Здобувачі освіти з особливими потребами можуть зустрічатися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання здобувача освіти це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контактуйте з викладачем.

Рекомендації щодо успішного складання освітнього компонента. Заохочення та стягнення

У разі бажання здобувачів освіти щодо поглибленого вивчення освітнього компонента надається можливість підготовки науково-дослідної роботи відповідно з тематики курсу яка оцінюється шляхом додавання від 3-10 балів до загального балу з освітнього компонента. Задля оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти пропонується альтернативний варіант (*за вибором*): традиційні види завдань: написання контрольної роботи, реферату або творчі види: підготовка мультимедійної презентації, опрацювання навчальної літератури (складання анотації, рецензування, цитування, тези першоджерел, доповнення лекцій).

Заохочення та стягнення. За участь у науково-дослідних студентських конференціях, у наукових дослідженнях, у опитуваннях студент може отримувати додаткові бали 1 – 10.

Техніка безпеки

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі та ін.

У разі внесення змін у силабусі нова редакція документа буде надана гаранту ОПП.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється шляхом самостійного опрацювання теоретичного матеріалу, із подальшим усним опитуванням, тестуванням та обговоренням теми пропущеного заняття із викладачем. У разі достатнього рівня знань з відповідної тематики академічна заборгованість вважається ліквідованою. Безоплатне відпрацювання здійснюється протягом 30 днів з моменту пропущеного заняття (без надання дозволу з деканату), якщо термін з моменту пропущеного заняття перевищує 30 днів відпрацювання здійснюється тільки у разі надання дозволу на ліквідацію академічної заборгованості із деканату із урахуванням наявності освітнього компонента у переліку дисциплін, відпрацювання пропущених занять з яких здійснюється на платній основі.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика щодо академічної доброчесності. Кафедра гігієни та екології підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

(https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Охорона праці в медичній галузі: підручник за заг. ред. акад.. НАМНУ О.П.Яворовського. – К. : ВСВ «Медицина», 2021. – 488 с.
2. The Basics of Occupational Safety. Pearson, 2018. 576 p.
3. Schneid T. D. Safety and Human Resource Law for the Safety Professional. Taylor & Francis Group, 2019.
4. Салєєва А.Д., Солнцева І.Л., Белєвцова Л.О., Носова Т.В., Семенець В.В. Виробничі технології та матеріали: Навч. посібник / А.Д. Салєєва, І.Л. Солнцева, Л.О. Белєвцова, Т.В. Носова, В.В. Семенець. - Харків: ХНУРЕ, 2022.

- 92 с.

5. Основи законодавства України про охорону здоров'я № 2802-ХІІ від 19.11.92 р. в редакції 4505 -9 від 18.06.25
6. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.92 р., в редакції 4574-9 від 21.08.25
7. Наказ МВС України № 1417 «Про правила пожежної безпеки в Україні» від 30.12.2014 р.

1. ДОПОМІЖНА:

1. Постанова Кабінету Міністрів України № 337 від 17.04.2019 р. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
2. Постанова Кабінету Міністрів України №1662 від 08.11.2000 р. «Про затвердження переліку професійних захворювань».
3. Постанова Кабінету Міністрів України № 442 від 1.08.1992 р. «Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці».
4. Наказ МОЗ України № 268 від 30.09.94 р. «Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я України».
5. Наказ МОЗ України № 246 від 21.05.2007 р. «Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій».
6. «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», затверджена наказом МОЗ України № 248 від 08.04.2014 р.
7. Наказ Держнаглядохоронпраці України № 15 від 26.01.05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці».
8. ДСН 3.3.6.039-99 «Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації».

9. ДСН 3.3.6.037-99 «Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку».
10. ДСН 3.3.6.042-99 «Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень».
11. ДБН В.2.5-28-2006 «Природне та штучне освітлення».
12. ДСанПіН 3.3.6.096-2002 «Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів».
13. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять».
14. ДБН В.2.2-9:2009 «Громадські будинки та споруди».
15. ДБН В.2.2-10-01 «Проектування закладів охорони здоров'я».
16. Наказ МОН України № 563 від 01.08.01 «Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти».
17. ДНАОП 0.00-1.21-98 «Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів».
18. НАОП 9.1.50-1.10-84 (НПАОП 85.11-1.10-84) «Правила з техніки безпеки при експлуатації виробів медичної техніки в установах охорони здоров'я. Загальні вимоги».
19. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» № 2136-IX від 15.03.2022 р.
20. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / за заг. ред О.П. Яворовського. – К.: ВСВ «Медицина», 2015. – 288 с.
21. Гігієна праці: Підручник /Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.; за ред. акад. НАН України, НАМН України, проф. Ю.І. Кундієва, чл-кор. НАМН України проф. О.П.Яворовського.- К.: ВСВ «Медицина», 2011.- 904с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Офіційне Інтернет – представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>.
2. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua/>.
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство охорони здоров'я України <http://moz.gov.ua/ua/portal/>.
5. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>.
6. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
7. Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
8. Державна служба України з питань праці <http://dsp.gov.ua/>.
9. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>.
10. Міжнародна організація праці <http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>.
11. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rnbo.gov.ua/>.
12. Постійне представництво України при ООН <http://ukraineun.org/>.
13. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
14. <http://www.bioethics.net>
15. <http://www.bioethics.as.nyu.edu>
16. <http://www.bioethics.ca>

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

2. Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc
3. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті
4. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf
5. Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dysc.docx
6. Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf
7. Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf
8. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА: http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk
9. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk
10. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx